

Západočeská univerzita v Plzni
Fakulta designu a umění Ladislava Sutnara

Bakalářská práce
ROK S FOGLAREM
ILUSTROVANÝ KALENDÁŘ

Plzeň 2020

Alice Břečková

Západočeská univerzita v Plzni
Fakulta designu a umění Ladislava Sutnara

Katedra výtvarného umění

Studijní program Výtvarná umění

Studijní obor Ilustrace a grafika

Specializace Grafický design

Bakalářská práce

ROK S FOGLAREM

ILUSTROVANÝ KALENDÁŘ

Vedoucí práce: MgA. Marie Kohoutová,
Katedra výtvarného umění
Fakulta designu a umění Ladislava Sutnara
Západočeské univerzity v Plzni

Plzeň 2020

Prohlašuji, že jsem umělecké dílo vypracovala samostatně a nejedná se o plagiát.

Plzeň, červenec 2020

.....

podpis autora

Obsah

1. Rešerše zvoleného tématu	6
2. Reflexe a dokumentace procesu tvorby	7
3. Popis výsledného díla	8
4. Seznam použitých zdrojů	10
5. Resumé	11
6. Seznam příloh	12

1. Rešerše zvoleného tématu

Minulý rok v létě jsem hledala lehké příjemné čtení na prázdniny a shodou okolností se mi do ruky dostala Dobrodružství v temných uličkách. Jestli vám to nic neříká, v pořádku, jedná se o podivně nazvanou soubornou trilogii Stínadel. Jako malá jsem četla některé foglarovky, ale přiznám se, že se mi vedle knížek se scifi a fantasy tématikou příběhy o obdivuhodných chlapcích poněkud slily. Rychlé šípy jsem po patnácti letech přečetla jedním dechem a rovnou pověřila zbytek rodiny procházením antikvariátů a pátráním po dalších Foglarech. Ty první se ke mně dostaly částečně náhodou, pak už jsem hledala konkrétní tituly, a tak vznikla moje sbírka dvanácti knih na dvanáct měsíců. Každý měsíc jedna kniha, která připomíná, že každý z nás může být tak dobrý, poctivý a obdivuhodný, jak bude chtít. Pojdte se mnou vždycky prvního otočit list. Pojdte na louku šafránů u Jezerní kotliny, hledat trilobity do Země nikoho, nebo chytat Alvarezův míč.

Vnímám naivitu až utopii Foglarových příběhů a velmi mě to baví. Chci žít ve světě plném Mirků a Pomněnek, chci žít vedle lidí, kteří si váží krásy a síly těla i ducha. A i když takoví všichni lidé nebudou, je důležité je k tomu stále znovu inspirovat. Nikdy není pozdě začít žít Modrý, nebo aspoň o něco modřejší život.

Rok s Foglarem není kalendář nejlepších citátů ani motivačních myšlenek, i když by pod vlivem Jestřábova díla určitě mohl být. Je to kalendář dvanácti knih, které mají diváka vtáhnout zpátky přímo do hlavního děje příběhu. Vzpomenout na napětí, nebezpečí, opravdové přátelství a hlavně dobrodružství. Je tedy podmínkou, aby byl divák zároveň čtenářem všech knih, na druhou stranu, kdo jiný než fanoušek by si pořizoval kalendář foglarovek.

Knihy jsou vybrány v podstatě náhodně, podle toho, jak ke mně samy přicházely. V kalendáři jsou seřazené chronologicky od nejstaršího vydání, aby je případný čtenář četl podle pořadí, ve kterém byly napsány. Každá ilustrace zobrazuje pro mě klíčový moment v knize, i když ne vždy nejdůležitější zvrát. Dlouho jsem přemýšlela jak ztvárnit ikonické postavy. Nechtělo se mi charaktery měnit ani překreslovat. Díky tomu vznikl nápad nekreslit typickou ilustraci dané situace, ale prožít okamžik společně s postavou. Obrázky jsou tak zachyceny jakoby z pohledu hlavních hrdinů. Jsou to momenty a místa, které může každý znovu navštívit a prožít. Ať je mu devět, nebo devadesát a to doslova napříč stoletími. Linoryty totiž nezachycují žádné momenty, kvůli kterým by si divák mohl říct, že se příběh už neodehrává v jeho době.

2. Reflexe a dokumentace procesu tvorby

Dlouho jsem hledala a vybírala vhodnou techniku pro zpracování kalendáře. Původní myšlenka byla použít několik různých kombinovaných technik, udělat ilustrace pestré, vybrat pro každou knihu a měsíc specifický styl. Líbila se mi možnost širokého sebevyjádření a představení rozsáhlé škály zvládnutých uměleckých technik, které by prezentovaly celé mé bakalářské studium. Postupně jsem od nápadu ustoupila, báli jsme se, že by kalendář nepůsobil kompaktně a samotnému médiu to uškodilo.

Pro všechny ilustrace jsem nakonec zvolila techniku linorytu. Grafika mi vizuálně přijde čistá a nadčasová, zároveň příjemně koresponduje s původními ilustracemi foglarovek. Pracovala jsem technikou postupného odrývání, takže je finálních tisků omezený počet. Každá ilustrace je výsledný soutisk dvou matric, všechny v černé a šedé barvě. Původně jsem chtěla dělat grafiky rovnou barevné, ale rozhodla jsem se pro digitální obarvení v počítači. Chtěla jsem mít neomezené možnosti při výběrech barevné kombinace, zároveň vyhledávám práci s náhodou a inspirací, kterou digitální svět umožňuje. Věřím, že mi tohle zpracování umožnilo najít barevné variace, které by mě nenapadly, nebo by je tiskové barvy ani neumožnily. Při rozhodování hrál roli i fakt, že bude výsledný kalendář tisknut digitálně, a úpravou v počítači by tak stejně prošel.

Při tvorbě skic jsem pracovala s referenčními fotografiemi konkrétních pohledů na město a krajinu. Samotné vytváření fotografií, hledání správných míst a záběrů, bylo velmi inspirující. Často pracuji s konkrétními místy, které Foglar popisuje ve svých knihách a procházení ulic staré Prahy mělo pro mě důležitou atmosféru, kterou se v ilustracích snažím zachytit.

Zásadní překážkou při tvorbě mé bakalářské práce bylo omezení vstupu do školy. Do grafické dílny jsem se dostala jenom třikrát a na omezený čas, tisknutí probíhalo ve spěchu, neměla jsem možnost řešit komplikace, které se objevily až na místě. Další problém spojený s omezeními byl přenos druhé kresby na lino. Původní kresbu jsem přenášela pomocí ředidla a tisků z inkoustové tiskárny. Protože jsem k ničemu z toho neměla během karantény přístup, nakonec jsem všechny vzory překreslovala na lina ručně. Došlo tak k ještě většímu rozvolnění ilustrací, které mi ve finále nepříjde na škodu, ale výrazně se tím prodloužil proces samotné tvorby matric. Jsem si vědoma, že vlivem nedostatku času a prostředků nedopadly některé grafiky podle plánu. Myslím, že i to má ale svůj smysl a zajímavý umělecký kontext. Nedokonalé tisky budou pro mě jakousi památkou na dobu, podmínky a atmosféru, ve které byly vytvářeny. I když všichni doufáme, že podobná situace už znovu nenastane, pokud se nám přesto nevyhne, Budeme připraveni.

3. Popis výsledného díla

Výsledné dílo jsou 3 kusy nástěnného kalendáře formátu B2.

Přístav volá

Přístavní čtvrť byla nejstarší část města plná úzkých uliček, zákoutí, temných průchoďů a ze tří čtvrtin obklopená řekou. Právě tady poznal Jirka Láďu a seznámil se s jeho Modrým životem.

Boj o první místo

Petr pozoruje bílé zástupy mraků na modrém nebi, v duši mu zpívá jaro – vysokým a nízkým tónem. Pohlcen štěstím, že našel opravdové kamarády se rozbíhá daleko daleko do zelené louky.

Hoši od Bobří řeky

Desátý bobřík představoval zručnost. Luděk ho získal ve Sluneční zátoce za vyřezání totemu, který měl 13 vrubů, jako bylo chlapců, na vrcholu sošku bobra a za ním velký kotouč měsíce, na znamení Písňe úplňku.

Chata v Jezerní kotlině

Na louce v Jezerní kotlině rostly na podzim tisíce šafránů. Pavel si vzal kvítek na památku, když naposledy tajné místo navštívil. Bez Ludvy pro něj krajina ztratila veškeré kouzlo, a až později úplnou náhodou vyslechne příběh její temné historie.

Pod junáckou vlajkou

Rozhodnutí dát se ke skautům, aby u nich mohl ukrást stan, obrátí Mirkovi život vzhůru nohama. Na Kampě, kde předtím prováděl se zbytkem party samé lumpárny, se v Klubovně 90. oddílu Junáka stane z chlapce úplně jiný člověk.

Záhada hlavolamu

Křídová kresba na zdi znázorňovala hlavolam přesně tak, jak se o něm vždy vyprávělo. Okamžik, kdy se chlapci Rychlých šípů poprvé setkají s Ježkem v kleci, aniž by si uměli představit, že ho někdy sami budou držet v ruce.

Když duben přichází

Bazén, díky kterému vznikne zcela nečekané přátelství. Když se Lubor ve třídě zastane neprávem obviněného psance Řeziny, ještě zdaleka netuší, že mu Vojta za nedlouho zachrání život. Jedna společná procházka pak ukáže, že není radno soudit knihu podle obalu, a že je ošklivý Řezina v leccem obdivuhodnější, než ostatní chlapci.

Stínadla se bouří

Vysoká zeď ze všech stran střežila svatyni Uctívačů ginga. Když se Rychlé šípů pomocí žebříku a lana přivázaného k lampě konečně dostali do zahrady, nasbírali si plné kapsy vějířovitých listů jinanu, který byl pro Uctívače tak posvátný.

Tajemná Řásnovka

Řásnovka... a vedle pouliční plynové lampy kamenný zaoblený patník. „Modrý kámen“ byl z podivného namodralého materiálu a nahoře vyhlazený jako mramor od celých generací chlapců, kteří na něm sedávali. O právo sedět na patníku se vedly celé války.

Dobrodružství v zemi nikoho

Podivuhodný opuštěný kraj – země nikoho. Plná skal, pahorků a náspů, roklí, jam a proláclin. Místo Stříbrných peřejí, Propasti přátelství i Chýše smrti. „Toto je sídlo moje, tady je můj kraj...“

Devadesátka pokračuje

Jak legenda vyprávěla, uvězněný Alvarez vyhodil z okénka žaláře klíč Rodrigovi, který stál venku na úzkém skalním ochozu. Když Jiří chytil Joskou hozený míček, viděl, že jim Mirek všechny špatnosti už odpustil.

Tajemství Velkého Vonta

Kocouří hrádek, ve kterém se odehrává určitě nejtemnější část celé trilogie. Tajemné a ponuré místo pavlačových domů, kolem kterého se točí poslední příběhy Hlavolamu. Tam někde na půdě staré prádelny stojí proutěný koš, na kterém tehdy tak nešťastně zapadlo víko.

4. Seznam použitých zdrojů

FOGLAR, Jaroslav. *Dobrodružství v Zemi nikoho*. 4. vyd. Ilustroval Bohumil KONEČNÝ. Praha: Olympia, 1998. ISBN 80-7033-531-9

FOGLAR, Jaroslav. *Pod junáckou vlajkou: příběh Devadesátky*. Vyd. 5. Ilustroval Bohumil KONEČNÝ, ilustroval Gustav KRUM. Praha: Olympia, 1997. ISBN 80-7033-437-1

FOGLAR, Jaroslav. *Přístav volá*. 4. vyd. Praha: Melantrich, 1969. 32-034-69

FOGLAR, Jaroslav. *Boj o první místo*. 5.vyd., v Bloku 1., uprav.vyd. Brno: Blok, 1969. 47-024-69

FOGLAR, Jaroslav. *Hoši od Bobří řeky*. 9. vyd., (V MF 2.). Praha: Mladá fronta, 1966. 23-094-66

FOGLAR, Jaroslav. *Chata v Jezerní kotlině: kniha podivuhodných příhod a velikého přátelství*. 4. vyd. Praha: Mladá fronta, 1969. 23-039-69

FOGLAR, Jaroslav. *Devadesátka pokračuje*. Praha: Olympia, 1969. 27-072-69

FOGLAR, Jaroslav. *Když duben přichází*. Praha: Mladá fronta, 1970. Edice 13. 23-020-70

FOGLAR, Jaroslav. *Tajemná Řásnovka*. 2. vyd. Brno: Blok, 1970. 47-017-70

FOGLAR, Jaroslav. *Dobrodružství v temných uličkách*. 2. vyd. v tomto souboru, Záhada hlavolamu 7. vyd., Stínadla se bouří 3. vyd., Tajemství Velkého Vonta 2. vyd. Ilustroval Marko ČERMÁK. Praha: Olympia, 1991. ISBN 80-7033-147-X. 27-021-91

5. Resumé

My bachelor thesis is illustrated calendar. It is named "The year with Foglar". Jaroslav Foglar was a famous Czech writer, who wrote over 40 book titles. He devoted his life to Scouting and through his books he inspires young people to better behaviour and responsibility. I chose twelve books which are:

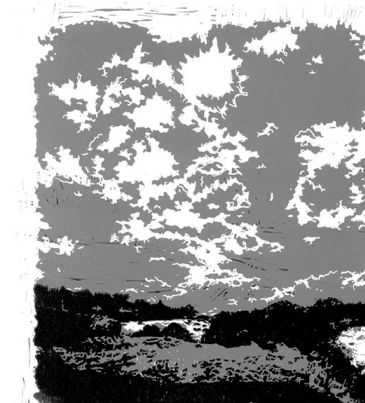
1. Příklad volá
2. Boj o první místo
3. Hoši od Bobří řeky
4. Chata v jezerní kotlině
5. Pod junáckou vlajkou
6. Záhada hlavolamu
7. Když duben přichází
8. Stínadla se bouří
9. Tajemná Řásnovka
10. Dobrodružství v zemi nikoho
11. Devadesátka pokračuje
12. Tajemství Velkého Vonta

I have created twelve illustrations - one for every month. Pictures are made by linocut technique, calendar is B2 size and books are organized by the year of publishing.

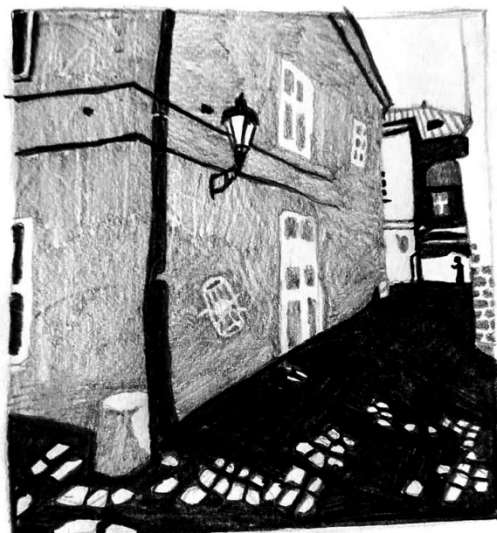
I tried to capture specific atmosphere of every story. Every illustration represents an important moment or plot twist. I am not using figures. The idea was to place viewer right in the middle of an action, so you can feel like the main hero. The main motive of all stories is the power of great friendship and beauty of the healthy body and spirit. Jaroslav Foglar wants us to be better people and I hope this calendar can serve as a reminder of all his admirable messages.

6. Seznam příloh

Ukázka finálních tisků

Ukázka skic

Ukázka průběhu tisku

**Způsob přenosu
první matrice**

**Způsob přenosu
druhé matrice**

